

МИННО-ГЕОЛОЖКИ
УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. ИВАН РИЛСКИ“

УТВЪРДИЛ:
ПРОФ. Д-Р ИВАЙЛО КОПРЕВ
РЕКТОР

**ПОЛИТИКА ЗА ОТВОРЕН ДОСТЪП ДО НАУЧНИ
ПУБЛИКАЦИИ НА
МИННО-ГЕОЛОЖКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. ИВАН РИЛСКИ“**

Настоящият документ е собственост на Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“.

Използването му е предназначено единствено за служебни цели.

Всяко неразрешено копиране, разпространение или публично използване без изрично съгласие е забранено.

СОФИЯ · 2026

ГЛАВА ПЪРВА. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1.

(1) Настоящата политика урежда принципите, условията и реда за осигуряване на отворен достъп до научните публикации на академичния състав, изследователите, докторантите, постдокторантите и други лица, осъществяващи научноизследователска дейност в МГУ.

(2) Политиката има за цел:

1. да повиши видимостта, въздействието и цитируемостта на научната продукция на МГУ на национално и международно равнище;
2. да осигури съответствие с действащите национални и европейски изисквания, свързани с отворения достъп до научни резултати, като същевременно се спазват законовите ограничения, договорните условия и защитата на интелектуалната собственост;
3. да улесни свободния и равнопоставен достъп до резултатите от научни изследвания, финансирани изцяло или частично с публични средства;
4. да създаде институционална рамка за устойчиво съхранение и разпространение на научни публикации чрез използване на доверени репозиториуми и международно признати стандарти;
5. да насърчи добри практики в областта на научната комуникация, прозрачността и академичната етика;
6. да подпомогне интеграцията на университета в европейското и международното научно пространство;
7. да създаде условия за по-широко обществено използване на научните резултати в полза на образованието, бизнеса и обществото.

(3) Политиката не ограничава академичната свобода на авторите при избора на научни издания, като същевременно въвежда механизми за осигуряване на отворен достъп чрез депозиране в подходящи хранилища.

Чл. 2.

(1) Настоящата политика се основава на:

1. действащото законодателство на Република България в областта на висшето образование, научните изследвания, авторското право и сродните му права;
2. стратегическите документи на Европейския съюз в областта на отворената наука;
3. изискванията за отворен достъп до научни публикации, приложими към научни проекти, финансирани от европейски и национални програми;
4. добрите международни практики относно устойчивото съхранение, разпространение и цитиране на научни публикации;

5. Вътрешните нормативни актове на МГУ, уреждащи научноизследователската дейност.

(2) При разработването на настоящата политика са взети предвид по-специално:

1. политиките на Европейската комисия относно отворената наука и отворения достъп в рамките на програмата „Хоризонт Европа“;
2. инициативата за Европейски облак за отворена наука (European Open Science Cloud – EOSC);
3. приоритетите на Европейската изследователска област (ERA), свързани с отворената наука и свободното разпространение на научни резултати;
4. препоръките на европейски научни организации относно оценяването на научните резултати и добрите практики при научната комуникация.

Чл. 3.

(1) Политиката за отворен достъп в МГУ се основава на следните принципи:

1. Прозрачност – научните резултати следва да бъдат достъпни и проверими в максимална степен, съобразно приложимите ограничения;
2. Академична свобода – авторите запазват свободата си при избора на научно издание;
3. Отговорност и законосъобразност – спазване на законодателството, договорните ангажименти и правилата за защита на интелектуалната собственост;
4. Устойчивост – осигуряване на дългосрочно съхранение и достъп до научните публикации;
5. Равнопоставен достъп – насърчаване на свободния и недискриминационен достъп до научна информация;
6. Съвместимост с международните стандарти – използване на утвърдени практики за научна комуникация и цифрово архивиране.
7. Пропорционалност – прилагане на отворения достъп при зачитане на спецификите на различните научни области.

Чл. 4.

(1) Политиката се прилага за публикации, приети за публикуване след датата на влизането ѝ в сила.

(2) За публикации, създадени преди тази дата, прилагането на политиката има препоръчителен характер.

Чл. 5.

(1) МГУ подкрепя принципите на отворения достъп като част от своята политика за развитие на научните изследвания.

(2) Университетът съдейства за прилагането на настоящата политика чрез предоставяне на информационна и организационна подкрепа.

(3) За целите на осигуряване на отворен достъп университетът използва Българския портал за отворена наука (<https://bros.bg/>), поддържан от Националния център за информация и документация (НАЦИД), като официално национално хранилище за научни публикации.

(4) При необходимост могат да се използват и други доверени репозиториуми, когато това е съобразено с изискванията на съответния проект или издателска политика.

ГЛАВА ВТОРА. ТЕРМИНИ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Чл. 6. По смисъла на настоящата политика:

1. **„Отворен достъп“** е свободен онлайн достъп до научна публикация без финансови, правни или технически бариери, извън обичайните ограничения, свързани с достъпа до интернет, при спазване на приложимите ограничения, произтичащи от закон, договор или защита на интелектуалната собственост.

2. **„Научна публикация“** е научен труд, отразяващ резултати от научноизследователска дейност, включително, без изброяването да е изчерпателно: рецензирана научна статия, доклад или публикация в сборник от конференция, глава от колективна монография, монография, обзорна статия, работен доклад или друг публикационен формат, признат в съответната научна област.

3. **„Автор“** е лице, което е създадо научната публикация по смисъла на авторското право, включително членове на академичния състав, изследователи, докторанти, постдокторанти и други лица, осъществяващи научноизследователска дейност в МГУ.

4. **„Съавтор“** е автор на публикацията, който заедно с други лица е създавал научния труд, като правата и задълженията по настоящата политика се прилагат съобразно приноса и договореностите между съавторите.

5. **„Рецензирана публикация“** е научна публикация, преминала през независим експертен преглед (peer review) преди приемане за публикуване.

6. **„Репозиториум“** е електронно хранилище за дългосрочно съхранение, управление и предоставяне на достъп до научни публикации и/или метаданни, което поддържа устойчиви идентификатори и стандартизирани метаданни и осигурява възможност за откриване и цитиране на съдържанието.

7. **„Институционален репозиториум“** е репозиториум, поддържан от МГУ или официално определен от университета за целите на съхраняването и предоставянето на достъп до научни публикации, включително национални хранилища, определени с решение на МГУ.

8. **„Доверен репозиториум“** е репозиториум, който предоставя условия за дългосрочно съхранение и публичен достъп, включително чрез ясно определени правила за депозирание, поддръжка на метаданни и устойчиви идентификатори, и който е признат/използван в международната академична практика.
9. **„Депозирание“** е действието по предоставяне и/или качване на електронно копие на научна публикация (или допустима нейна версия), както и на съпътстващите метаданни, в институционален или друг доверен репозиториум.
10. **„Метаданни“** са структурирани описателни данни за научна публикация, включително заглавие, автор(и), година, източник/издание, ключови думи, резюме, идентификатори и други елементи, необходими за откриване, идентификация и коректно цитиране.
11. **„Устойчив идентификатор“** е постоянен цифров идентификатор, който еднозначно идентифицира публикация или автор и подпомага откриването и цитируемостта, включително DOI (за публикации), ORCID (за автори) и други широко признати идентификатори.
12. **„Версия на публикацията“** е конкретно състояние на текста по време на публикационния процес, включително предварителна версия, приет ръкопис или публикувана версия.
13. **„Предварителна версия“** е версия на научната публикация, предоставена публично преди приключване на процеса по рецензирането и/или преди приемане за публикуване.
14. **„Приет ръкопис“** е окончателната версия на научната публикация след приключване на процеса по рецензиране и приемане от издателя, но преди издателско оформление и страниране.
15. **„Публикувана версия“** е официалната издателска версия на публикацията, публикувана от издателя, която включва окончателното оформление, страниране и издателски метаданни.
16. **„Ембарго“** е периодът, през който достъпът до депозирана публикация или до нейния пълен текст е временно ограничен съгласно издателска политика, договор или други приложими условия, като метаданните могат да бъдат публично достъпни, когато това е допустимо.
17. **„Издателска политика“** са условията на издателя относно правата за самоархивиране, разрешените версии за депозирание, сроковете на ембарго и допустимите лицензи.
18. **„Самоархивиране“** е форма на отворен достъп, при която авторът депозира допустима версия на публикацията в репозиториум, при спазване на издателската политика и приложимите ограничения.
19. **„Лиценз“** е правно основание, определящо условията за използване, разпространение, споделяне и/или преработка на научна публикация.

20. „Отворен лиценз“ е лиценз, който позволява публично използване и разпространение на публикацията при определени условия, включително лицензи от типа Creative Commons.

21. „Публично финансирано изследване“ е научноизследователска дейност, финансирана изцяло или частично от държавния бюджет, европейски програми, публични фондове или други публични източници.

22. „Чувствително съдържание“ е съдържание, чието публично разпространение може да наруши законови изисквания, договорни задължения, защита на лични данни, търговска тайна, мерки за сигурност или права върху интелектуална собственост.

ГЛАВА ТРЕТА. ОБХВАТ И ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДЕПОЗИРАНЕ

Чл. 7.

(1) Настоящата политика се прилага за рецензирани научни публикации, които са резултат от научноизследователска дейност, осъществена изцяло или частично в рамките на МГУ или с участието на неговите служители и обучаеми.

(2) Публикациите, произтичащи от изследвания, финансирани изцяло или частично с публични средства, включително по европейски програми, подлежат на осигуряване на отворен достъп в съответствие с изискванията на съответната финансираща организация.

(3) Разпоредбите на настоящата глава се прилагат при спазване на действащото законодателство, договорните задължения и издателските политики.

Чл. 8.

(1) Авторите от МГУ депозират електронно копие на научната публикация в официално определен от университета репозиториум.

(2) За целите на настоящата политика МГУ използва Българския портал за отворена наука (<https://bros.bg/>), поддържан от Националния център за информация и документация (НАЦИД), като основно национално хранилище за осигуряване на отворен достъп до научни публикации.

(3) Когато това се изисква от финансираща организация, международен проект или издателска политика, може да бъде използван и друг доверен репозиториум, при условие че е осигурен публичен достъп до публикацията или до разрешената нейна версия.

(4) Депозирането се извършва след приемане на публикацията за публикуване и по възможност преди или към момента на нейното публикуване, освен ако издателската политика предвижда ембарго.

Чл. 9.

(1) В репозиториума се депозира версията на публикацията, разрешена от издателската политика, включително:

1. приет ръкопис (Accepted Manuscript);
2. публикувана версия (Version of Record), когато това е допустимо;
3. предварителна версия (preprint), когато това е съобразено с добрите научни практики и договорните условия.

(2) Метаданните за публикацията се осигуряват в пълен и коректен вид и следва да бъдат публично достъпни, освен ако законови или договорни ограничения не налагат друго.

Чл. 10.

(1) Когато издателската политика предвижда ембарго, пълният текст на публикацията може да бъде направен публично достъпен след изтичане на съответния срок.

(2) При възможност ембаргото следва да бъде в съответствие с добрите европейски практики и изискванията на финансиращата организация.

(3) По време на ембарго метаданните за публикацията следва да останат публично достъпни, когато това е допустимо.

Чл. 11.

(1) Авторите се насърчават да използват отворени лицензи при депозирание на публикации, когато това е съвместимо с издателските условия и договорните задължения.

(2) Изборът на лиценз следва да осигурява възможност за използване, цитиране и разпространение на научните резултати при запазване на авторството.

Чл. 12.

(1) Задължението за осигуряване на отворен достъп не се прилага, когато:

1. публикацията съдържа лични данни, чието разпространение е ограничено от закон;
2. са налице договорни ограничения или клаузи за поверителност;
3. публикацията е свързана с процедури по защита на интелектуална собственост, патент или търговска тайна;
4. съществуват други законови основания за ограничаване на публичния достъп.

(2) В случаите по ал. 1 се осигурява публикуване на метаданните, когато това е допустимо.

Чл. 13.

(1) При прилагането на настоящата политика МГУ съобразява дейността си с изискванията за отворен достъп, приложими към научни проекти, финансирани по

Политика за отворен достъп до научни публикации на Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“
програма „Хоризонт Европа“, както и с утвърдените европейски практики в областта на научната комуникация.

(2) Университетът насърчава използването на устойчиви идентификатори, стандартизирани метаданни и практики, съвместими с принципите за оперативна съвместимост и дългосрочно съхранение в рамките на Европейския облак за отворена наука (EOSC).

(3) Прилагането на настоящата политика се осъществява в съответствие с приоритетите на Европейската изследователска област (ERA), насочени към свободното разпространение на научни резултати, прозрачността и засилване на международната интеграция.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА. МОНИТОРИНГ, ПОДКРЕПА И ОТЧЕТНОСТ

Чл. 14.

(1) МГУ осигурява организационна и информационна подкрепа за прилагането на настоящата политика.

(2) Подкрепата включва:

1. предоставяне на указания относно издателски политики и условия за самоархивиране;
2. съдействие при депозиране в репозиториум;
3. предоставяне на информация относно използването на устойчиви идентификатори и метаданни;
4. организиране на обучения и информационни кампании, свързани с отворения достъп.

Чл. 15.

(1) Университетът извършва периодичен преглед на прилагането на настоящата политика с оглед подобряване на практиките по отворен достъп.

(2) При необходимост могат да бъдат разработвани вътрешни указания и допълнителни процедури за улесняване на депозирането и отчетността.

(3) Мониторингът се осъществява в съответствие с утвърдените европейски практики за проследяване на отворения достъп и видимостта на научните резултати.

Чл. 16.

(1) Прилагането на настоящата политика се отчита като част от развитието на научноизследователската дейност на университета.

(2) МГУ насърчава добрите практики в областта на отворената наука, в съответствие с препоръките на европейските научни организации относно оценяването на научните резултати.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1.

(1) Настоящата политика се приема от Академичния съвет на МГУ „Св. Иван Рилски“ и влиза в сила от датата на приемането ѝ, освен ако в решението не е предвиден друг срок.

(2) Политиката се прилага за публикации, приети за публикуване след датата на влизането ѝ в сила.

§ 2.

(1) Настоящата политика подлежи на периодичен преглед и при необходимост може да бъде актуализирана с решение на Академичния съвет.

(2) Актуализация се извършва при промени в националната или европейската нормативна рамка, както и при необходимост от подобряване на практиките по прилагането ѝ.

§ 3.

(1) Координацията по прилагането на настоящата политика се осъществява от определено от Ректора длъжностно лице или структурно звено.

(2) Контролът по изпълнението се осъществява в рамките на вътрешната организация на университета.

§ 4. Политиката се публикува на интернет страницата на МГУ.

Политиката е приета с решение на Академичния съвет на МГУ „Св. Иван Рилски“, Протокол № 23/ 18.03.2026 г.